

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ БАЊА ЛУКА
FACULTY OF PHILOSOPHY BANJA LUKA
Булевар војводе Петра Бојовића бр. 1а, Бања Лука
телефон: 051/322-780, 322-790, 323-080, 323-530
e-mail: fil.fakultet@blic.net

Број: 07/3.2391-3/13
Дана: 18.12.2013. године

На основу члана 71. Закона о високом образовању („Службени гласник Републике Српске“, број 73/10, 104/11 и 84/12) Наставно-научно вијеће Факултета, на сједници одржаној 18.12.2013. године, донијело је сљедећу

О Д Л У К У

о усвајању Извјештаја Комисије за оцјену подобности теме и кандидата за израду докторске дисертације

1.

Усваја се Извјештај Комисије за оцјену подобности теме и кандидата за израду докторске дисертације кандидата мр Амера Таре, под насловом „ДИДАКТИЧКА УТЕМЕЉЕНОСТ МИСАОНИХ АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА И ФУНКЦИЈЕ НАСТАВНИКА У ПРИПРЕМАЊУ И ИЗВОЂЕЊУ СРЕДЊОШКОЛСКЕ НАСТАВЕ“.

2.

За ментора се одређује др Миле Илић, редовни професор Филозофског факултета у Бањој Луци.

3.

Саставни дио ове Одлуке је извјештај Комисије за оцјену испуњености услова кандидата и теме.

4.

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења.

Достављено:

1. Именованом
2. Архиви
3. Рачуноводству
4. У досије

ДЕКАН

Проф. др Драго Бранковић

КОМИСИЈА ЗА ОЦЈЕНУ ПОДОБНОСТИ КАНДИДАТА И ТЕМЕ ЗА ИЗРАДУ
ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ „ДИДАКТИЧКА УТЕМЕЉЕНОСТ МИСАОНИХ
АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА И ФУНКЦИЈЕ НАСТАВНИКА У ПРИПРЕМАЊУ И
ИЗВОЂЕЊУ СРЕДЊОШКОЛСКЕ НАСТАВЕ“, КАНДИДАТА Мр Амера Ћаре

НАУЧНО-НАСТАВНО ВИЈЕЋЕ
ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА
БАЊА ЛУКА

ИЗВЈЕШТАЈ

**Комисије за оцјену подобности теме докторске дисертације „Дидактичка
утемељеност мисаоних активности ученика и функције наставника у припремању
и извођењу средњошколске наставе“, кандидата Мр Амера Ћаре**

На основу члана 71. Закона о високом образовању („Службени гласник Републике
Српске“ број 73/10) Наставно-научно вијеће Филозофског факултета, на сједници
одржаној 2.12.2013 године донијело је Рјешење број 07/2255-5/13. о именовану
Комисије за оцјену подобности теме и кандидата за израду докторске дисертације
*„Дидактичка утемељеност мисаоних активности ученика и функције наставника у
припремању и извођењу средњошколске наставе“*, кандидата Мр Амера Ћаре у
сљедећем саставу:

1. проф. др Миле Илић, редовни професор Филозофског факултета у Бањој Луци,
за уже научне области Дидактика, Општа педагогија и Методика разредне
наставе, председник
2. доц. др Бранка Ковачевић, доцент за ужу научну област Дидактика, на
Филозофском факултету у Источном Сарајеву, члан
3. доц. др Драженко Јоргић, доцент за ужу научну област Андрагогија на
Филозофском факултету Универзитета у Бањој Луци, члан

Након анализе достављене документације, Комисија подноси сљедећи

ИЗВЈЕШТАЈ

1. Биографски подаци, научна и стручна дјелатност кандидата

Кандидат мр. Амер Ђаро рођен је 23.02.1986 године у Добоју. Основну школу "Хусо Хођжић" је завршио у Тешњу одличним успјехом. Средњу школу Гимназију „Муса Ђазим Ђатић“ такођер је завршио у Тешњу. Затим се уписао на Филозофски факултет Универзитета у Тузли на Одсјеку за педагогију и психологију. Током студија је волонтирао и то у сљедећим установама: Ју Дом здравља са поликлиником „Изудин Мулабећировић-Изо“ Тешањ, затим у удружењу Грађана за узајамну помоћ у душевној невољи Тузлански Кантон „Фених“ Тузла, те у Удружењу грађана „Мајки хендикепиране дјеце“ ТК-а Тузла. Посједује и сертификат основног тренинга-пројекат алтернативе насиљу. На трећој години студија остварио је просјек од 8,71 те добио Бронзану плакету Универзитета. На четвртој години је остварио просјек од 9,27, те добио Сребрену плакету Универзитета. Дипломски рад је урадио код проф. др Петра Стојаковића, на тему „Даровитост у теорији и пракси“, те је дипломирао 24.10.2008 године са оцјеном десет (10). Потом се уписује на постдипломски студиј из подручја Педагогије на Филозофском факултету Универзитета у Тузли. Магистрирао је 15.5.2012. на тему „Ученичка перцепција наставника у средњој школи“ код доц. р Аднана Туфекчића. Просјек на постдипломском студију је 9,86. Ради као спољни сарадник-виши асистент (ужа научна област Педагогија) на Филозофском факултету Универзитета у Зеници. Има солидан ниво информатичког образовања. Такођер активно говори Енглески језик.

Из подручја пријављене теме докторске дисертације објавио је научноистраживачке радове: Објавио је три рада под сљедећим насловима :

1. Ђаро, А. (2009). *Ставови наставника Опћине Тешањ о даровитим ученицима*, Зборник радова Педагошког факултета у Зеници стр.61-87; број ВИИ/2009.
2. Ђаро, А. (2010). *Важност емпатије у одгојном дјеловању*. Зборник радова Педагошког факултета у Зеници стр.235-249; број ВИИ/2010.
3. Ђаро, А. (2012). *Ученичка перцепција односа између наставника и ученика у средњој школи*. Зборник радова Педагошког факултета у Зеници стр.93-113; број X/2012
4. Ђаро, А., Делић, С. (2011). *Ефекти социопедагошке превенције поремећаја у понашању ученика основне школе*, 3.знанствено-стручна конференција, Исламски педагошки факултет Зеница,

Овдје сажето приказујемо радове из подручја теме дисертације:

1. *Ставови наставника Опћине Тешањ о даровитим ученицима*, Зборник радова Педагошког факултета у Зеници стр.61-87; број ВИИ/2009.

Циљ рада је био испитати ставове наставника о даровитима ученицима и њиховој едукацији, односно мишљење наставника о заступљености даровитости, врстама даровитости које преовладавају код ученика, видовима рада са даровитим ученицима, мишљење наставника о потреби школе за специјалним едукацијским програмима, те ставове наставника о значају даровитих ученика за друштво у цјелини. Истраживањем је обухваћено 115 наставника из 5 основних школа Опћине Тешањ. Примјењен је социодемографски упитник, и Гагне-Надеау скала Мишљења наставника о даровитим и њиховој едукацији. На основу добивених резултата утврђено је да већина наставника се сусреће са даровитим ученицима, имају позитивно мишљење о потребама школе за специјалним едукацијским програмима за даровите ученике. Што се тиче видова рада са даровитим ученицима наставници имају негативан став према хомогеном груписању, школској акцелерацији те остајању даровитих ученика у редовним одјељењима. Резултати указују и на позитиван став наставника према даровитим ученицима, те их сматрају вриједним ресурсима за друштво у цјелини.

2. *Важност емпатије у одгојном дјеловању* Зборник радова Педагошког факултета у Зеници стр.235-249; број ВИИ/2010

Појам емпатија релативно је новијег датума, иако се о идентичним процесима говорило и раније, само под другим називом. Емпатија представља сложену способност која је по својој природи интелектуална- емоционална, која се очитује у уживљавању у другу особу, у пројектирању себе у положај друге особе, у сагледавању свијета очима друге особе. Бити у стању сагледати свијет очима друге особе посебно је важно у одгојном дјеловању. Емпатичан наставник прихваћат ће ученика у тоталитету његове личности и таквог какв он заправо јесте. Потрудит ће се да адекватним одгојним методама и поступцима помогне ученику да се развије у жељеном правцу. Развијене емпатијске способности помоћи ће наставнику да открије скривене мотиве ученикова понашања да се адекватно томе и постави. Да би наставник прилагодио комуникацију својим ученицима он с њим мора емпатијски комуницирати, што значи суживљавајући се с њим прилагодити своју комуникацију њиховим способностима и могућностима разумијевања.

3. *Ученичка перцепција односа између наставника и ученика у средњој школи*. Зборник радова Педагошког факултета у Зеници стр.93-113; број X/2012

Рад садржи резултате испитивања перцепције односа који превладава на релацији између наставника и ученика у средњој школи, што ученици осјећају према својим наставницима, те ступањ повјерења према својим наставницима. Људи свакодневно ступају у различите врсте међуљудских односа. Посебно битан међуљудски однос је однос наставника и ученика. Однос наставника и ученика је посебно специфичан у периоду адолесценције првенствено због неравноправности учесника наставе. Однос наставник-ученик зна често бити нарушен, посебно због кризе идентитета, кризе ауторитета и нормативне кризе адолесцента. Истраживањем је обухваћено 240 ученика средњих школа на подручју Зеничко-Добојског кантона. Примјењена је Крамарова скала однос-наставник ученик.. Резултати истраживања показују да превладава позитиван однос на релацији наставник-ученик, ученици осјећају поштовање према својим наставницима. Такођер, ученици имају повјерење у своје наставнике. Не постоји статистички значајна разлика у перцепцији односа између наставника и ученика ако се узме у обзир школски успјех.

На основу наведених чињеница и осврта можемо закључити да је мр Амер Ђаро подобан кандидат за израду докторске дисертације из педагошких наука.

2. Значај и научни допринос истраживања

Тема *„Дидактичка утемељеност мисаоних активности ученика и функције наставника у припремању и извођењу средњошколске наставе“* није код нас (а ни у свијету) цјеловитије научно проучавана, те јесте нови научно истраживачки (педагошко дидактички и иновативни) проблем. Полазаће од сазнања да је настава посебно средњошколска, најзанемаривији дио одгојно-образовног процеса кандидат с правом, у истраживачком пројекту истиче да су запостављене мисаоне, критичке и креативне активности ученика у средњој школи, те да се не остварју савремене функције наставника.

Респектирајући тангентна предходна проучавања (Баковљев, М, 1962; Лекић, Ђ, 1965; Милијевић; Маринковић; Илић, М. 1991; Ђорђевић; Лучић; Влаховић; Вилотијевић; Стевановић; Бркић; Сузић и многи други аутори) кандидат је образложио *научни, друштвени и стручни значај проучавања одобрене теме.*

На научни значај теме указује и то да истраживање ове проблематике може бити значајан допринос проширивању и продубљивању теоријских схватања дидактичких одредница мисаоних активности ученика и савремених функција наставника у

припремању и извођењу средњошколске наставе, те тиме представљати прилог за развој теоријских основа иновативних модела унутар оног дијела дидактике који се посебно односи на наставу у средњој школи. Планиран је интердисциплинарни приступ у проучавању овог сложеног проблема.

Поред научног значаја ово истраживање има и друштвени значај. Уколико се на темељу резултатат овог истраживања побољша мисаона активизација ученика у средњим школама, ако се идентификују функције наставника приликом мисаоне активизације ученика, када се побољшају процеси наставе могуће је повећање школског успјеха младих. Тиме ће и друштво напредовати, јер је императив времена у којему живимо „друштво знања“ и „друштво учења“. Изградиће га млади оспособљени за високо интелектуализован рад и креативне активности у слободном времену, као и за доживотно учење.

Позитивни ефекти истраживања указали би на другачија практична рјешења. Научно истраживање дидактичке утемељености мисаоних активности ученика у припремању и извођењу средњошколске наставе може помоћи у освјешћивању наставника о важности предвиђања мисаоних активности ученика у припремању наставе, тј. побољшати квалитет наставе у средњим школама, што може утјецати на успјех ученика у учењу и сам однос према наставном предмету. Такођер ће се испитати могућности развијања савремених функција наставника приликом мисаоне активизације ученика. Тиме се даје практични допринос даљем дидактичко-методичком обликовању наставног процеса у нашој средњој школи, што је код нас још увијек велики проблем.

Проблем емпиријског истраживања је испитати дидактичку утемељеност мисаоних активности ученика и функције наставника у припремању и извођењу средњошколске наставе. Ако желимо ученике оспособљавати за ставралачки рад, тада им морамо мисаонима активирањем развијати њихове когнитивне потенцијале. Да ли се тај задатак у довољној мјери реализује у нашој средњој школи? Један од задатака средње школе јесте да научи ученике да мисле. Све у људској природи захтјева подршку, па тако и мисао. Гдје нестаје човјекова радозналост, ако знамо да је присутна у људској природи, што нам свједочи дијете, које има безброј питања, безброј интересовања. Шта се то деси па у средњој школи имамо ученике које апсолутно ништа не занима? Је ли школа „убојица“ изворних аката људске природе (природне проицљивости, радозналости, активитета и природног осјећаја за одгој)?

Предмет истраживања обухвата идентификацију компоненти дидактичке утемељености мисаоне активности и утврђивање нивоа заступљености и одређивање

функција наставника у припремању и степена остваривања функција наставника у извођењу средњошколске наставе. Поставља се питање да ли наши наставници у средњим школама воде рачуна о темељним саставним дијеловима наставне припреме, у којој мјери и колико тј. да ли предвиђају мисаону активизацију ученика? Да ли наши наставници када припремају наставна средства размишљају и о мисаоним активностима својих ученика? Без квалитетне припреме наставника за рад нема добре наставе. Такођер, поставља се питање како наставници подстичу критичке и продуктивне активности ученика у настави? Ако желимо да нам након почетка часа планиране активности учења теку несметано, онда је основна задаћа наставника одржати ученичку пажњу, заинтересираност, те се побринути да ученици учествују у сазнајно релевантним активностима. Поставља се питање да ли наставници остављају довољно времена ученицима за размишљање? Или праве грешке које ометају интелектуално осамостаљивање као што су: саопштавање основних закључака на почетку часа, одговарају на властита питања, „отимају“ ријечи од ученика, пребрзо коригују ученичке грешке итд. Наставник је тај који треба да подржава учење, ствара позитивну климу, мотивише, поставља проблемска питања, усмјерава, ствара богато и стимулативно окружење за учење, опсервира, планира на основу потреба и интересовања ученика и циљева плана и програма. Поставља се питање које су функције наставника приликом мисаоне активизације ученика?

Циљ истраживања је испитати дидактичку утемељеност мисаоних активности ученика и функције наставника у припремању и извођењу средњошколске наставе с обзиром на врсту школе.

Тај циљ конкретизован је у *истраживачке задатке*:

1. Испитати присуство мисаоних активности ученика у припреми наставне јединице;
2. Установити присуство мисаоних активности ученика у извођењу наставе;
3. Идентификовати евентуалне лоше навике наставника које ометају интелектуално осамостаљивање ученика
4. Утврдити активност наставника у реализацији наставне јединице;
5. Испитати да ли дидактичких средстава у настави мисаоно активирају ученике;
6. Идентификовати репертуар техника које наставници користе у циљу мисаоне активизације ученика;
7. Испитати да ли постоји статистички значајна разлика у дидактичкој утемељености мисаоних активности ученика с обзиром на врсту средње школе;

8. Установити функције наставника везаних за наставу за организацијске послове;
9. Идентификовати савремене функције наставника приликом мисаоне активизације ученика.

Аналогно циљу истраживања постављена је *главна хипотеза* која гласи:

Претпостављамо да у већини писаних припрема и у реализацији већине часова средњошколске наставе недостају мисаоне активности ученика и савремене функције наставника.

Аналогно сваком задатку постављене су одређене *посебне хипотезе*:

1. Претпоставља се да мисаоне активности у већини наставних припрема недостају;
2. Претпоставља се да у већини реализираних часова у средњој школи мисаоне активности недостају;
3. Претпоставља се да постоје лоше навике наставника које ометају интелектуално осамостаљивање као што су: „отимање“ ријечи од ученика, саопштавање основних закључака на часу, те прекидање ученичког излагања;
4. Претпоставља се да наставник ученике уводи у активност, мотивира, укључује и активира у свим фазама процеса, води и судјелује са њима;
5. Претпоставља се да је употреба дидактички средстава у настави незадовољавајућа, те тиме не подстичу мисаоне активности ученика.
6. Претпоставља се да је репертоар техника које наставници користе у циљу мисаоне активизације ученика оскудан;
7. Претпоставља се да постоји статистички значајна разлика у дидактичкој утемељености мисаоних активности у припремању и извођењу средњошколске наставе с обзиром на врсту средње школе;
8. Претпоставља се да наставници сматрају да су најважније функције наставника повезане с наставом;
9. Претпоставља се да се савремене функције наставника приликом мисаоне активизације ученика не остварују.

С обзиром на карактер истраживања, његов проблем, циљ и задатке, планирана је примјена адекватних *истраживачких метода* у теоријском и методолошком дијелу дисертације кандидат ће користити *методу теоријске анализе и синтезе*. У емпиријском истраживању ће се користити *дескриптивна метода* која се користи у истраживањима на подручју васпитања и образовања којом кроз опис појава које истражујемо упознајемо њихова битна обиљежја. Након анализе и обраде података добијених овом методом вршит ће се уопћавање и поређење или компарација.

Технике које ће се користити у склопу поменутих дескриптивних метода су :

1. анализа педагошке документације

2. систематско посматрање,
3. скалирање,
4. анкетирање.

За потребе овог истраживања планирано је кориштење сљедећих *инструмената*:

1. Евиденциони лист за анализу садржаја писмених припрема. Евиденциони лист је инструмент у облику табеле који је урађен према задацима истраживања и служи да се у њега унесу сви подаци релевантни за истраживање, а који ће се добити при анализи педагошке документације. На такав начин се обезбјеђује већа прегледност и доступност. У нашем случају, то су наставне припреме из којих ће се узимати подаци о дидактичкој анализи припреме наставника. Јединице анализе садржаја биће дефинисане за мисаону активизацију, а такођер и за функције наставника. Посебна пажња ће се обратити у припремној фази на задатке наставе.
2. Протокол за посматрање, сачињен према задацима истраживања, а посебна пажња ће се обратити на технике које наставници користе приликом мисаоне активизације.
3. Анкетни упитник за наставнике (АУН) сачињен за потребе испитивања савремених функција наставника.

Сви наведени мјерни инструменти биће баждарени.

Комисија сугерише кандидату да конструише тематски адекватан инструмент (упитник или скалер) и за ученике у истим средњим школама у којим ће се обавити истраживање. Такође, треба обухватити и узорак ученика, јер је планирано проучавање њене мисаоне активизације (и функција њихових наставника у извођењу средњошколске наставе).

Узорак ће чинити наставници средњих школа на подручју Зеничко-добојског кантона. Због економичности, приступило се одабиру пригодног узорка школа којег ће чинити наставници са подручја Зеничко-добојског кантона. Анкетират ће 200 наставника (око 10% од популације), анализират ћемо 200 припрема те ће се опсервирати 100 наставних часова. Комисија предлаже да кандидат проведе истраживање и на узорку ученика

Приликом *статистичке обраде* података примјенит ће се статистички софтвер СПСС програм. Провјериће да ли дистрибуције резултата истраживања одступају од

нормалне расподеле. Уколико статистички значајно одступају, примениће се дескриптивне статистичке поступке, односно користеће се следећи статистички поступци:

-анализа фреквенција и постотака,

- хи-квадрат тест

Од побројаних статистичких поступака кључни за провјеру хипотеза у овом истраживању је Хи квадрат тест. Основни смисао хи квадрата јесте подударност односно разлике у фреквенцијама категорија испитиваних варијабли.

Како би настава била квалитетна и дјелотворна, мора бити научно и стручно утемељена, проблемски, садржајно, процесно кохерентна, договорена цјелина те систематично усмјерена према постизању постављених циљева. То је врло захтјеван процес, којег је потребно очигледно пратити, анализирати и прилагођавати ситуацијама. Из тога произлази потреба за дидактичком анализом, која је важан саставни дио наставникове дјелатности у цјелокупном процесу, од његове почетне до закључне фазе.

Полазећи од наведених чињеница, приказа и осврта, можемо закључити да је пријављена тема подобна за израду докторске дисертације.

4. Оцјена и приједлог

Мр Амер Таро има близу пет година стваралачког искуства у извођењу високошколске наставе. Магистар је Хуманистичких наука из подручја Педагогије. Учествовао је у бројним семинарима и савјетовањима о унапређивању васпитно-образовног рада. Објавио је 3 научно-истраживачка рада из подручја пријављене теме. Из тога произилази оцјена да је подобан кандидат за израду докторске дисертације из педагошких наука.

Изабрао је запостављени дидактичко-методички проблем, који није до сада истраживан. Развио је теоријски заснован и прикладан методолошки концепт научног емпиријског истраживања са образложеним значајом, циљем, задацима, хипотезама, истраживачким методама, инструментима, узорком, и програмом статистичке обраде података.

Комисија се слаже у оцјени да је тема *“Дидактичка утемељеност мисаоних активности ученика и функције наставника у припремању извођењу средњошколске наставе”* подобна за израду докторске дисертације. Зато са задовољством предлагемо

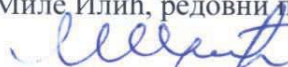
да Научно-наставно вијеће Филозофског факултета Универзитета у Бањој Луци одобри израду дисертације.

Комисија предлаже да се за ментора именује професор др Миле Илић.

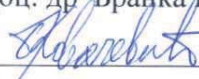
Бања Лука, 10.12.2013.

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ:

1. Проф. др Миле Илић, редовни професор, предсједник

2. Доц. др Бранка Ковачевић, доцент, члан

3. Доц. др Драженко Јоргић, доцент, члан